

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za jeden mesec 1 glđ 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za jeden mesec 1 glđ.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravištvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 69.

V Ljubljani, v ponedeljek 28. marca 1898.

Letnik XXVI

Državni zbor.

Dunaj, 27. marca.

Mnogi poslanci so se po zadnji seji odpeljali domov, ker ni dela ne v odsekih, ne v klubih. V zbornici je prazno in tiho. Pred prazniki bodo nekda še štiri seje, v torek, sredo, četrtek in petek. V torek se bode nadaljevala in skoro gotovo tudi končala debata o vladni izjavi. Prvi je sedaj kot govornik na vrsti dr. Menger, za njim dr. Šusteršič, ki bode označil stališče slovanske krščansko-narodne zveze nasproti vladi. — Naša zveza nima povoda, zaupanje izražati vladi, a tudi ne vzroka nezaupanja, dokler grof Thun ne razpodi megle svoje izjave in ne pokaže v dejanju, kako hoče reševati narodni, socialni in gospodarski program. Mnogo jih je, ki naravnost trdijo, da grof Thun nima drugega programa in naročila, kakor da sklene pogodbo z Ogersko in spravi pod streho državni proračun. To mnenje je malo utemeljeno, kajti že prihodnji teden pridejo na vrsto zatožbe bivšega ministerskega predsednika in takoj po Veliki noči razni predlogi glede jezikovnega vprašanja. In pri tem vprašanju bode grof Thun moral z barvo na dan, kako sodi o zadnjih jezikovnih naredbah, katerim se odločno protivi nemška opozicija, in ali hoče rešiti to vprašanje z a k o n i t i m potom. Pri tej priliki se bode odločilo, ali nemške stranke ostanejo samo v stvarni opoziciji, ali se zopet prične brezozirna obstrukcija, s katero je pretil dr. Steinwender.

Že zadnjič sem omenil, da bi bilo iz taktičnih razlogov najumestneje, ako desnica glasuje za stalni odsek, ki naj bi skušal sestaviti načrt jezi-

kovnega zakona. V sedanjih razmerah odsek itak ne bode imel vspeha, a mejtem bi zbornica dobila časa za razna druga pereča vprašanja. Nemci bi ne imeli pravega povoda obstrukciji in mogoče bi bilo doseči vsaj nekoliko ugodnejšo pogodbo z Ogersko. Dobro sicer poznamo v tem vprašanju stališče Čehov in Poljakov, ki zahtevajo, da dež. zbori rešijo to vprašanje, a ne državni zbor; vsega uvaževanja so vredni tudi naši pomisleki z ozirom na slovenske in rusinske manjšine v posameznih kronovinah. Toda naredbe imajo svojo dobro, a tudi svojo slabo stran, in da namsamo sklicevanje na člen 19. drž. tem. zakona ne pomaga, o tem priča tridesetletna zgodovina njegova.

Jednakopravnost, oziroma pravičnost do vseh narodov sta jako raztegljiva pojma. Ako nam bodo Nemci in Italijani v deželnih zborih tolmačili in udeleževali ta pojma, potem zaprimo svojo zgodovinsko knjigo. In tu tiči za nas nevarnost navzlic vsej »slovanski vzejemnosti«. Zato bi bil največji državnik in dobrotnik v Avstriji oni, ki bi iznašel ključ temu vprašanju, katero že dolga desetletja kot mōra tlači skupno državo ter ovira vsestranski razvoj in napredek. Načrtov imamo dovolj, tudi jeden slovenskih poslancev ima pripravljenega. Toda vsi načrti so mučno, a prazno delo, dokler vsi Nemci ne priznajo stališča barona Dipaulija, da Avstrija ni ne nemška, ne slovanska država, temveč A v s t r i j a, in da morajo vsi avstrijski narodi biti jednakoveljavni in jednakopravni.

A dokler bodeta Schönerer in Wolf govorila v imenu avstrijskih Nemcev ter strahovala zmer-

nejše in previdnejše življe, tako dolgo v Avstriji ne bode miru.

Minuli petek je Schönerer na shodu v Podmoklih že napovedal boj nemškim strankam, ako kmalu ne prične odločne obstrukcije. Schönerer je sicer političen komedijant, toda pred bičem njegovim imajo strah mnogi, ki sicer visoko nosijo svoje glave. Mož je brezoziren, agilen in delaven za svojo vrtoglavo politiko, na razpolago so mu mnogi časniki in zaslonbo ima s svojimi tovariši pri mladini, katera širi njegove ideje med ljudstvom. Te ideje so bile in so, ki rodé dejanja, katerih posledice so navadno a priori prikrite armadi, ki za ideje preliva kri na bojišču. — In Schönererjeva prusofilska ideja je naravnost protidomovinska, brez politične morale. Ali pa ne uči zgodovina, da so narodi v dobi gospodarskega propada v nezadovoljnosti večkrat slepo drli za pustolovci in frazêrji? Ni je na svetu budalosti rodila človeška buča, da bi ne imela svojih pristašev in zagovornikov. In ravno v sedanji dobi, ko lepi idejali zginevajo iz človeških duš, ko vedno več neznačajnejšev prisega na zastavo z napisom: ubi bene ibi patria, more tudi političen norec uvekovečiti svoje ime v zgodovini, in če treba tudi kot Herostrat.

Naši neprijatelji.

V Trstu, 21. sušca.

Ako bi bilo to, kar pišejo v Trstu iredentovski listi, samo »črnilo in papir« in ne tudi strup, s katerim se otravlja nerazsodna javnost, tedaj bi ne bilo vredno, da se le ozremo po teh izbruhih deloma rafinirane, deloma pa tudi jako

LISTEK.

Nansenovo potovanje na sever.

(Govoril kanonik J. Susnik v katoliškem domu.)

(Dalje.)

Nansenovo potovanje po ledu.

Nansen je bil za trdno sklenil, da hoče početkom meseca marca zapustiti ladijo in s psi in sanmi prodirati proti severu. Priprave v to so se vršile že celo zimo. V poskušnjo je koncem februarija napravil dva večja izleta, deloma, da bi se prepričal, koliko pota se dá na dan napraviti, deloma pa tudi, da bi svojo opravo, živež, sani itd. preskusil, kaj bi bilo koristno spremeniti ali nadomestiti.

Za popotovanje je odbral Nansen troje sani, nanje naložil potrebnega živeža izključno v konservah, deloma mesno, deloma rastlinsko hrano, dva lahka čolnča, katera sta tehtala le po 18 kg, potrebno obleko, obutev, fizikalnično orodje, palice in smuči (norveški smuči »ski« je poldrugi do dva metra dolga, 10 cm široka, spredaj nekoliko kviško zakrivljena deska, katera se na sredi priveže za čevelj in se drsaje po snegu premika), dve puški, šotor za prenočevanje, nalašč v ta namen prirejeno posodo za kuhanje in okolu 20 kg petroleja za kuhanje. Nekoliko zdravil v slučaju po-

trebe, več orodja, sekirico, nože, škarje, razne vrvice in mnogo malenkosti so spopolnile opravo. Vse tri sani so obložene tehtale 712 kg in 27 psov je bilo namenjenih za vožnjo. Spremljevalec mu je bil Johansen, bivši častnik, torej več v rabi instrumentov in jako dober pešec in vaje snežnih krpeljev.

Dné 14. marca je Nansen odrinil proti severu, petero tovarišev ga je spremlilo dan hoda daleč. Kapitan Sverdrup je prevzel vodstvo ekspedicije na ladiji in je imel nalogo, pluti proti zapadu, dokler mu ne bo mogoče se ledu oprostiti in se vrniti na Norveško. Bilo je 80° severne širjave, ko je Nansen svojo ladijo zapustil in s svojim tovarišem korakal proti severu.

S početka je bila pot, oziroma led, še precej gladka, toda čedalje bolj so se množili ledeni robovi, vprek postavljene ploče, po več metrov visoki ledeni grebeni so ovirali pot. Vsake sani je bilo treba z združenimi močmi vleči čez grebene in na drugi strani zopet spuščati navzdol. Vmes so se nahajale široke razpoke, katere je bilo treba obiti po velikih ovinkih. Na večer je vsa karavana obstala, psi so dobili svoj delež hrane, popotnika sta postavila svoj šotor, v nalašč zato pripravljeni ponvici sta s petrolejem skuhalo svojo večerjo, zlezla v spalno vrečo iz kožuhovine in počivala do jutra. Zjutraj sta pripravila svoj topli zajutrek, pospravila vse na sani, nakrmila pse in odrinila zopet dalje proti severu. Do konca me-

seca marca je bil silen mraz, navadno od 40 do 44° C. pod ničlo. Pot je bila vedno bolj težavna, ledeni grebeni so se množili, mnogokrat je bila cela planjava samo robato in rogljato ledovje, čez katero so sani spravljali le z največjim trudom. Psi so jeli pešati, silni napor in deloma pomanjkanje hrane jih je delalo vedno bolj nezmožne za težavno vožnjo.

Dné 24. marca sta zabodla prvega psa, ki je opešal, ter vrgla njegovo meso drugim psom v hrano. Toda psi so se branili meso svojega tovariša žreti in le silna lakota jih je slednjič k temu primorala. — Pozneje je bilo to njihova jedina hrana.

Vsled silnega mraza, je ves sopar in pot od trupla na obleki zmrzoval. Obleka je postala trda, kot štorija, da je vse škripalo, in le zvečer, ko sta spala v vreči, se je obleka nekoliko otajala, drugi dan pa zopet zmrznila. — Navadno je šel Nansen na smučih naprej in iskal najbolje poti skozi led, za njim so prišle prve sani in potem njegov tovariš z drugima dvema sanima. Nprestano je bilo treba pse priganjati, jim pomagati, pri posebno težavnih grebenih sta morala oba prijeti za sani ter jih spravljati čez led. Včasih je bilo celo treba vso opravo raz sani izložiti in potem zopet na novo obložiti. K vsem tem težavam se je mnogokrat pridružil hud mrzel veter, kateri je potnike obsipal z drobnim suhim snegom.

(Dalje sledi.)

nerodne in površne časnikarske produktivnosti. Pa tudi v onem slučaju bi ne bilo vredno, da se ozremo po njih, ako bi veljali ti izbruhi le zabredlim somišljenikom teh producentov; — ker pa znamo, da so te pisarije po največ namenjene krogom naše narodnosti na tržaških, odnosno primorskih tleh, ker so skovane v ta namen, da zbegajo kar največ naših ljudi, zato nam je dolžnost, da spregovorimo na tem mestu odločno besedo.

Kakor rečeno, moralno vrednost iredentovskih listov poznamo že dolgo časa, vendar pa smo se vedno nadejali, da list »Amico«, ker glasilo katolikov (!) ne more pasti tako globoko, da bi se znašel v jedri — luži s prostožidarskim »Piccolo«. V zadnji čas pa nas je prevarala tudi ta nada! V svoji 117 številki je namreč zašel »Amico« popolnoma od poti pravičnosti in resnice in celo od poti krščanske zmernosti na pot golega narodnega šovinizma!

V svojih imenovanih člankih obžaljuje »Amico«, da se je zadeva slovenskih propovedij razvila na tako opasen način, da bi utegnila dovesti še do najhujših posledic na zunaj in da utegne prisiliti merodajne kroge, da iščejo pomoči ali pri sv. Stolici v Rimu samem ali pa vsaj pri zastopniku sv. Stolice na Dunaju.

Nam se dozdeva, da je v strašilu malo preveč — bengaličnega ognja. Kajti, komu pa se je zgodila kaka krivica? Kje pa gori, da treba toliko hrupa in klica po gasilcih? Kaj se je prav za prav zgodilo v Trstu, da je po konci vsa irredenta in ves tamošnji komedijski Izrael? Nič družega se ni pripetilo, kakor da je prevzvišeni vladika škof tržaški, monsig. Sterk odredil poleg italijanskih in nemških tudi nekaj slovenskih duhovnih vaj v cerkvi sv. Jakoba.

Iz tega hrupa je v prvi vrsti razvidno, da je omenjenim krogom v prvi vrsti na tem, da se ne moti domnevani italijanski značaj mesta tržaškega po kakem drugem veljavnem jeziku v tržaških cerkvah. Mimogrede bodi zopet omenjeno, da nemški jezik že prav izdatno moti »čisti« italijanski značaj Trsta in to v vsem javnem življenju, in proti temu motenju se ne pritoži nikdo.

A tudi proti temu se nikdo ne pritoži, da se smejo vršiti pravoslavni obredi v pravoslavnih cerkvah tržaških in da v teh cerkvah celo sodelujejo prvi italijanski pevci; na tem kraju jih toraj ne moti pristna slovanska beseda in vendar se razlega v mestu Trstu!

Že ta dejstva dokazujejo, da gospodo nekje tišči, a da nočejo naravnost povedati kje. In vendar bi morali nekaj povedati, ako gredo k nunciju na Dunaj. Kaj bi rekli ondi? V prvi vrsti bi morali zatožiti tržaškega vladiko, da se ne drži svojih pravil, da ne postopa zakonito po določilih svete cerkve, katera veleva pravičnost do vseh. Nekaj tacega bi morali povedati, sicer bi bila njihova tožba neopravičena, neutemeljena. In tega bi ne mogli, kajti prevzvišeni vladika tržaški ni storil ničesar družega, kakor da je storil svojo sveto dolžnost in dal duška svojemu pravicoljubju, svojemu dobremu srcu.

Nekaj družega pa bi mogli povedati na Dunaju in s tem bi govorili čisto resnico, namreč, da hočejo izriniti iz tržaških cerkva slovenski jezik, ker jim v prvi vrsti ni simpatičen, drugič pa, ker sodeljujejo krepko na poitalijančevanju slovenskega prebivalstva v Trstu, oziroma na prikrojevanju avstrijskega Primorja k Italiji. To bi mogli povedati in to bi bila čista resnica, vse drugo

»Amico« pravi, da bi morali Slovenci upoštevati, da se jim dajejo od leta 1830 nadalje iste pravice v Trstu, kakor bi bili oni v večini, a Italijani v manjšini. To so besede, katere bi pristojale prav dobro lažnjivemu »Piccolo«, nikdar pa listu, o katerem bi se smelo soditi, da misli resno, kar piše. Resnica namreč je, da Slovenci nikdar niso uživali dobrot, kakoršnih bi moral biti deležen slehern državljani, kajti še do danes nimajo v Trstu svojih osnovnih šol in danes še, na konci prosvitljenega 19. veka, se zatira njih jezik na vseh javnih uradih tržaških!

Trditi pa moremo mi, da vam je slovanski jezik in slovanski narod v splošnem skrajno zoprna, a še bolj zoprna slovanska politika vsem vam, kateri vidite pri belem dnevu — prazen slovanski strah.

Govorite jasno, kaj hočete! Čemu tisto zavijanje in metanje s frazami? Vsi delate na uničenju slovanskega rodu in njegovega jezika, ker ste si naredili za to svoj načrt! V tem vašem načrtu je vse vaše prizadevanje, katero hočete opravičiti s stališča »kulture«, s stališča »javnega miru« in Bog nebeški vé, s kakšnega stališča še, z raznimi lepimi frazami! In ker se vam ne damo, ker vam »delo« ne gré prav od rok, kakor želite, zato bijete okrog sebe, zato kličete v pomoč veliko in malo in žugate z različnimi praznimi strahovi, katerih se pa bojite najbolj vi sami.

Ako vi trdite, da je narod slovenski dober, marveč da je »pogubno« le delovanje njegovih voditeljev, katere naj bi se zapodilo iz mesta tržaškega (prav krščanski nasvôt!), tedaj vam moramo reči, da razumemo dobro, kaj ste hoteli s tem reči: narod slovenski, na čegar rodnih kraških tleh stoji »italijansko« mesto Trst, je tako dober, je tako nezaveden, da bi ga vi kar čez noč poitalijančili, da ni slovenskih voditeljev, kateri opozarjajo narod na pretečo mu nevarnost in vodijo ta narod za roko proč od propada, v kateri ga izvabljate vi s svojimi sirenskimi vzbami.

In ako se vam je posrečilo zvabiti nekaj stotin naših duš, bodisi z obljubami ali tudi z grožnjami, v svoj tabor, ako ste pridobili nekaj naših slabotnih značajev za vašo stvar, potem kričite, da sliši ves svet: glejte, Trst je italijanski! V koliko pa je ta Trst v resnici italijanski, to bi videli tedaj, ako bi slekli izdajsko krinko z obraza večine tržaškega prebivalstva. Za take naše izdajice seveda niso slovenske propovedi, ker zanje sploh ni poštenja, ki so izdali svoj narod.

Je pa še lepo število neizgubljenih, in da si te ohranimo in mogoče še pridobimo nazaj nekaj zgrešenih, to je naša dolžnost in v to hočemo zastaviti vse svoje moči in ako si zaradi tega izkričite pljuča vsi vi od »Amica«, »Piccola« in druga lepa tovaršija.

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. marca.

Državni zbor je imel te dni kratke počitnice, katere so poslanci večinoma porabili v to, da so se podali domov. Vsled tega v sobanah poslanske zbornice ni posebnega življenja, povsodi zavladuje velika tišina. Jutri se prične zopet delo. Nadaljevala se bode v prvi vrsti razprava o vladni izjavi. Govoril bode tudi in označil stališče slovensko-hrvatske delegacije napram vladni izjavi poslanec dr. Šusteršič. Do velikonočnih praznikov bodo le še štiri seje, v katerih se bo poleg omenjene razprave k večjemu vršil še razgovor o zatožbi bivšega ministerstva. Toraj s pravim delom se še sedaj ne bode moglo pričeti. Po praznikih pa pridejo prvi na vrsto nujni jezikovni predlogi. Trebalo bo veliko število sej, predno bo možno rešiti nad 50 dosedaj vloženih nujnih predlogov in kdo ve, kje je še čas, ko se bo vršila razprava o vladnih predlogih in inicijativnih predlogih.

Jezikovni zakon. Nebrojnokrat se je že izrazila želja, naj bi že konečno trajno zavladal mir mej avstrijskimi narodi in naj bi se dosegla prepotrebna sprava ravno letos, ko obhajamo jubilejno leto vladanja presvetlega cesarja. Umevno je toraj, da se vse stranke v avstrijskem parlamentu pečajo z vprašanjem, kako naj se dožene zaželeno sprava. Večina je v tem jedina, naj se vredi jezikovno vprašanje zakonitim putem v državnem zboru, ker tak zakon velja potem za vse avstrijske kronovine in ne le za dve ali tri. V to svrhu se je sestavilo že več načrtov, kako vrediti jezikovno vprašanje, in tudi vlada ima baje že izgotovljen jeden izvod, toda težko je najti srednjo pot, s katero bi bili zadovoljni vsi krogi. Tudi z jugoslovanske strani se pripravlja tak načrt jezikovnega zakona. Načrt, kakor ga objavlja »Süddeutsche Post«, je posnet po sedanjih jezikovnih zakonih in naredbah ter so se pri njegovi sestavi uporabili tudi razni predlogi ter objave raznih poslancev in odličnih juristov. Načrt obsega večje število točk in se razdeli v štiri glavne dele: splošno; sodišča in upravne oblasti; občina, okraj, dežela; šola. Konečne besede o tem načrtu seveda še ne moremo izreči, ker je dosedaj objavljen še le prvi del, toda iz dosedanjih 9 točk je

razvidno, da bi se s tem načrtom lahko sprijaznil vsak, ki ima v sebi količkaj čuta pravičnosti. Ker menimo objaviti svojedobno ves načrt, navajamo za danes le nekatere točke prvega dela. Vsak avstrijski državljani, glasi se pričetkom načrta, sme iskati in mora najti pravico v svojem jeziku povsodi in pri vseh instancah, akoravno se nahajajo te izven njegovega ozemlja. Vsi »v deželi navadni« jeziki so deželni jeziki in povsodi enakopravni in enakoveljavni. Državne oziroma dež. naredbe se morajo objavljati v vseh jezikih, ki so v rabi v deželah, za katere so zakoni ali naredbe izdani. Tu sem spadajo pred vsem državni in deželni zakoniki. Poslanci v državnem zboru se smejo vedno posluževati svojega jezika in se morajo njihovi govori objaviti v tesnopisnem zapisniku. Kot »v deželi navaden« in toraj deželni jezik je vsak jezik, ki ga govori del stalnega prebivalstva v deželi. Tu sem spadajo tudi okraji z vsaj 15 odstotkov druge narodnosti, ki biva v deželi vsaj dve leti. Povsodi je nastavljeni uradniki, ki so v govoru in pisavi večji dotičnega jezika. Kot dokaz za to velja le zrelostno spričevalo ali pa službena preskušnja. Vsi državni, deželni in drugi napisi morajo biti sestavljeni v istem jeziku, ki je v dotični deželi, oziroma okraju deželni jezik. V jednojezičnih deželah smejo biti jedno-, v mešanih pa dvo- ali večjezični napisi. Isto velja tudi za vsa zasebna večja podjetja, železnice, družbe in se morajo tudi na zasebnih železnicah izklicavati imena postaj tudi v dotičnem deželnem jeziku. — To je posnetek vsebine prvega dela zgoraj omenjenega zakonskega načrta.

Resnicoljubnost socijalnih demokratov. V minulem zasedanju nižje-avstrijskega dež. zbora se je mej drugim tudi sklenilo, da se ustavi vsakoletna podpora v znesku 12.000 gl. za splošno bolniško blagajno na Dunaju, in se je zanj napredno naklonila posamnim strokovnim blagajnam, katerih je na Dunaju precejšnje število. — Ta korak krščansko-socijalne večine v tem deželnem zastopu mora vsak odobravati, kdor vé, da dosedaj te podpore niso bili deležni delavci, člani blagajne, marveč po veliki večini le mnogobrojni uslužbenci pri tem zavodu, ki so skoro vsi pristni — židje. Deželni zbor vendar ni dolžan, da bi delil vsakoletne podpore židovskim zdravnikom in raznim pisarjem, ki imajo že itak dovolj mastne plače. Socijalistično glasilo »Arb. Zeitg.« in za njo seveda »Svoboda« in druge jednake cunje pa bobnajo sedaj v svet o grozni krivici, ki jo je storila »krščanska ljubezen« vbogim — delavcem, mej tem ko je ravno narobe res, ker ravno sedaj se je naklonila podpora delavcem, katere do sedaj niso bili deležni.

Kubansko vprašanje bo najbrže zopet v najkrajšem času na dnevnem redu. Tokrat v to vprašanje ne bota zamotana samo španska vlada in vrhovno vodstvo vstaških čet na Kubi, marveč glavno vlogo bodo igrale pri tem severoameriške zvezne države. Mac Kinleyeva vlada neprestano išče vzroka, ki bi jo vsaj deloma upravičil za napoved vojske španski vladi. Z vso silo se je oprijela nesreče na vojni ladiji »Maine« ter skušala dokazati, da so jo provzročili Španci. Toda kakor vse kaže, se ji bo ta poskus najbrže izjalovil, akoravno nekateri še vedno trdijo nasprotno, in vsled tega se je Mac Kinley ozrl že po drugem vzroku. »Reuters Office« poroča namreč iz Washingtona nastopno: »V poučenih krogih se zatrjuje vest, da je sklenila Mac Kinleyeva vlada naznaniti vladi v Madridu, da postaja položaj na Kubi za ameriško prebivalstvo neznosen in je na vsak način treba ustaviti dosedanja nasprotna ter vedne boje na Kubi. Obljuba od strani španske vlade, da bo uvedba španske uprave zboljšala položaj na tem otoku, se ni obistinila, marveč je vedno slabše. Opomin v tem smislu se odpošlje v najkrajšem času, ako že sploh ni v Madridu. Ali bo Mac Kinley določil kak rok za odgovor ali ne, ni gotovo, pač pa je plošno znano, da ne bode dolgo čakal na konečni odločilni korak, čegar posledica bo neodvisnost Kube od Španije in tesnejša spojitve s Zveznimi državami. Jedino po tem hrepene v Washingtonu in to hočejo prej ali slej doseči s tem, da bodo Španiji napovedali vojsko bodisi radi tega, ker so »Španci razbili« ladijo »Maine«, ali pa zato, ker preneusmiljeno ravna s Kubanci. Španska vlada se mora vsekako pripraviti na odločilni trenotek.

Razgled po slovanskem svetu.

Proslava 11. aprila na Ogerskem in Hrvatska.

Iz Zagreba, 19. marca.

Ko je v predzadnji sednici hrvatskega sabora predložil poslanec dr. Brestyjsky svoj predlog, da se izbere izmed celega sabora deputacija, ki bi imela prigodom petdesetletnice srečnega vladanja svojemu kralju čestitati, odbila je saborska večina ta predlog, kakor sem že v zadnjem svojem dopisu sporočil. To se je zgodilo v sporazumljenju z ogerskim saborom, ki je namenil letos slaviti vse nekaj drugzega, nego petdesetletnico kraljevanja. Mažarski časopisi brez razlike pišejo že skoraj celo leto o proslavi revolucije leta 1848. Radikalni listi zahtevajo že zdaj, da se slavi le revolucija in še posebno Košut, umereni pa so sprevideli, da vendar ne gre v monarhični državi počenjati takih stvari, ki bi morale legitimnega kralja le žaliti. A kakor so zvitji, našli so tako sredino, da bodo zadovoljili jedno in drugo stranko. Ker tedaj ni mogoče proslaviti 15. marca, kot začetek revoluciji, naj se proslavi 11. april kot dan, ko je ogerski kralj potrdil ogersko konstitucijo. Ta dan naj se tedaj postavi za narodni praznik in v to ime se je skovala tudi že postava. Petdesetletnica pa se sploh na Ogerskem ne bo obhajala, kajti za Mažare ne postoji ta doba kraljevanja sedanjega vladarja, nego še le od 1860. I. dalje, ko se je deželi povrnil zopet ustav. Mažari poznajo le svojega ustavnega kralja. A kar velja za Ogersko, to mora biti dobro tudi za Hrvatsko. Tako vsaj računa današnja saborska mažaronska večina, premda je ves hrvatski narod drugzega mnenja ter zavzet za predlog posl. Brestyjskega. Omenil sem v zadnjem svojem dopisu glede te zadeve tudi bojazni, ki je zavlada med hrvatskim narodom, da se bode omenjena svečanost 11. aprila proslavljala tudi v njegovo ime. V za to skovanej postavi se zares tudi govori o samo jednem narodu cele Ogerske in pa o partes adnexae ogerske države.

Pod partes adnexae so mažarski državniki razumevali Hrvatsko in Slavonijo in tako razumevajo ta izraz še dandanes, če tudi je od hrvatske strani že stokrat dokazano, da je Hrvatska samostalna država in da ni bila nikdar od Ogerske osvojena, pač pa je z Ogersko sklenila personalno unijo že leta 1102 ter je od tega časa tudi ostala v tem odnošaju do dandanes, razven onih deset let absolutizma (od 1850—1860) in pa leta 1848, ko se je od Ogerske popolnoma ločila. Po nagodbi od leta 1868 je Hrvatska pridržala tudi svojo samostalnost ter se hrvatski narod smatra političnim in popolnoma slobodnim nasproti mažarskemu.

To seveda Mažarom ni po volji in kjer se le da, potisnejo ga v kot, kar mažaroni vse podnašajo. In tako mislijo storiti tudi zdaj. Ne upajo se sicer povedati prave resnice, ali po onem sklepu v zadnjem zasedanju saborskem more se lahko sklepati, da bode Hrvatska deloma prisiljena sodelovati pri svečanosti 11. aprila, ali seveda tako, da ne bode nobeden za njo vedel, namreč v omenjeni postavi bode pozvana tudi Hrvatska na ta narodni praznik mažarski, dočim o proslavi petdesetletnice ne bode govora niti na Ogerskem niti na Hrvatskem. Tako so Mažari odvezeli Hrvatom priložnost, da se poklonijo svojemu ljubljenski vladarju, a prisilili jih, da sodelujejo pri svečanosti, katera ne more biti nobenemu Hrvatov ugodna, kajti poznato je dobro, da je ravno z onimi postavami od 11. aprila leta 1848 bil skopan grob za Hrvatsko, da ga ni ban Jelačić zopet zasul s trupli svojih hrvatskih junakov ter tako rešil Hrvatsko propasti, katero so jej namenili Mažari.

(Konec sledi)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 28. marca.

(Deželni odbor Kranjski) čestital je milostnemu knezu in škofu dr. Jegliču k njegovemu imenovanju ljubljanskim škofom. Milostni gospod knezoškof je to čestitanje dež. odbora v zradosten vsprejel, in se dež. odboru za ta izraz v prelepah besedah zahvalil.

(Volitev članov III. razreda cenilne komisije za odmerjenje osebnega dohodninskega davka.) Podpisani začasni skupni volilni odbor priporoča

za tretjo volilno skupščino dveh članov in dveh namestnikov za cenitev osobne dohodnine v ljubljanskem volilnem okraju. Za ude cenilne komisije gg.: Ivan Sušnik, kanonik v Ljubljani. Pred skofijo št. 18 in Matija Kunc, posestnik in krojaški mojster v Ljubljani, Gosposke ulice. — Za namestnike udov cenilne komisije gg.: Ivan Belič, posestnik in gostilničar v Ljubljani, Dunajska cesta št. 6 in Ivan Plantan, c. kr. notar in hišni posestnik v Ljubljani, Gledališke ulice št. 3. Volitev je jutri dne 29. t. m. v mestni ljudski šoli na Cojzovi cesti.

Za začasni skupni slovenski volilni odbor:

Ivan Gogola, Andrej Kalan,
c. kr. notar. kanonik in deželni poslanec.

(Pri današnji volitvi v cenilno komisijo) za prvi in drugi razred, so bili v Ljubljani v prvem razredu voljeni nemški kandidati, Slovenci se v tem razredu niso udeležili volitve. — V drugem razredu so dobili slovenski kandidati inženir Žužek, zavarovalniški zastopnik Prosenec in kandidat Nemcev Moor po 62 glasov, drugi nemški kandidat Friedrich je ostal v manjšini. Med tremi kandidati, ki so dobili po enako glasov, je žreb odločil proti inženirju Žužeku, izvoljena sta bila torej gg. Prosenec in Moor. — Kot namestnika sta izvoljena gg. trgovec Karol Polak in sod. tajniški svetnik dr. Hinko Dolenc. Ker je tudi v tem razredu precej več nemških volilcev, nego slovenskih, moramo z izidom biti zadovoljni ter dostavimo, da se je od slovenskih volilcev udeležilo volitve 90 odstotkov. — Opozorjamo slovenske volilce III. razreda, da se jutri gotovo vsi udeležijo volitve, ker čujemo, da tudi za ta razred Nemci in nemčurji agitujejo z vsemi silami.

(Priateljski večer.) V sredo zvečer bode v »Katoliškem domu« razgovor o »ustanovi zaloga za visokošolce in vzlasti za mlade pisatelje«. (§ 4. pravil »Leonove družbe«.) Razgovor bode vodil dr. Jos. Debevec.

(Osebna vest) Iz Celovca. Ravnatelj kemičnega poskuševališča v Celovcu g. dr. Ernst Kramer se preseli začetkom meseca aprila v Ljubljano, kjer bode uravnal in vodil jednako poskuševališče. Kranjski deželi je h tej pridobitvi le čestitati, ker je g. dr. Kramer izvrsten strokovnjak. Koroški Slovenci bodo za njim žalovali, ker si je kot slovenski potovalni učitelj kmetijske družbe pridobil zanje obilnih zaslug. Kdo bode sedaj poskrbel slovenskim kmetom za pouk — kdo zna! — Kot naslednik dr. Kramarja je imenovan neki dr. Svoboda iz Monakovega za ravnatelja kem. poskuševališča.

(Imenovani) so gospod Franc Schitnik začasnim okrajnim komisarjem in gospod Hugo pl. Hofbauer začasnim koncipistom pri kranjski deželni vladi.

(Župnija Rob) je dobil č. gospod Frančišek Pešec.

(V Krškem) so bili danes, kakor se nam brzojavno poroča, voljeni v cenilno komisijo gg.: Viljem Pfeifer, Ignacij Vučar in grof Barbo; namestnikom gg.: dr. Mencinger, dr. Namorš in dr. Pučko.

(Schönerer na Koroškem!) Iz Celovca, dne 27. marca. Lani baron Rokitsky, — letos eks-vitez Jurij Schönerer, — to so »pomočniki«, s katerimi hoče liberalno-nacionalni »bauernbund« rešiti naš propadajoči kmetijski stan. Dolgo časa že se je šepetalo med nemškutarji po Rožni dolini, da se jim pripravlja poseben užitek, da jih ima priti pokrepčat v navdušenju za mater Germanijo sam njih »bog« — Jurij Schönerer! In res je. Te dni priromali so iz Kremsa na Nižjeavstrijskem, kjer stoluje veliki Wotanov svečenik, glasni kričač in spretni pretepač državne zbornice, kar celi kupi dopisnic-vstopnic h 122. shodu Schönererjevega »Bund deutscher Landwirthe in der Ostmark«. Shod se ima vršiti na velikonočni ponedeljek dne 11. aprila pri Trampiču na Razpotji (Večajdi) ob Humbergu, južno od Celovca. Kraj spada pod občino Kotmaravas in novi nemčurski občinski odbor — po milosti Mac-Nevinovi — bode pričel torej svoje »delo« s shodom, na katerem bode razsajal narhujši nasprotnik Slovanov in Avstrije! Značilno je, da se bode shod vršil blizu doma Kiršnerjevega, t. j. načelnika »bauernbund«-a, ki se dela večkrat prav pobož-

nega, kedar namreč treba voliti kmete! In ta zveza kliče — Schönererja na pomoč! Dočim je ta doslej rogovilil (večkrat) samo po nemških krajih dežele, podá se sedaj na slovenska tla, da i tu seje prusovsko ljuliko, da i tu dela za svoje zlobne protiavtstrijske namene. Kot govornika sta oglašena Schönererjev »parade-kmet« Jurij Schamberger (»dnevna vprašanja«) in Jurij Schönerer (»politični, socialni in gospodarski utrinki«). — »Jurija« torej naj prineseta luč in odrešenje našemu kmetu! Kdo bi mogel pričakovati tega od ljudij, katerim je namen le — slepilo, ki na ljudske stroške uganjajo burke tam, od koder bi imelo ljudstvo pričakovati pomoči. — Poslušalcev Jurijema gotovo ne bo manjkalo; za to bodo že poskrbeli naši »bauernbundarji« in tudi nemški nacionalci, ki se zvežejo z vsakim, tudi s »h... em«, če gre le zoper »bindišarje« in f... je. In zoper oboje bode gotovo z vso tevtonsko močjo grmel Schönerer. Bodo-li z obiskom glavnega kolovodje nemške obstrukcije zadovoljni tudi »voditelji« naše nemškonacionalne stranke, je drugo vprašanje. Baš zadnje dni napovedal je »Jurij« nemškim nacionalcem boj do skrajnega, ker mu ne marajo slepo slediti na polzkih potih obstrukcije. Dobernikove »Freie Stimmen« mu zato naravnost očitajo izdajstvo in da se laže, češ: »Schönerer hat (damit) eine Lüge ausgesprochen, die wir ernster nehmen würden, wenn es nicht mit ihrem Urheber leider soweit gekommen wäre, dass ihn selbst bald Niemand mehr ernst nehmen wird«. To je pač hud poper za Schönererja, da jim pride ta tja nagajat kar naravnost pod nos, je pa zopet hud poper za gg. nacionalce! Kako se izmotajo, bomo videli. Radovedni smo, kako se bode proti napovedanemu shodu obnašala politična oblast, oziroma g. baron Mac-Nevin. Da je shod naperjen zoper Slovence mu je gotovo le všeč; zato ne pričakujemo, da bi ga prepovedal, kakor rad zabranjuje — brez uzroka — slovenske shode. Tu gotovo ne bode »davice« in raznih drugih »kug«. Ko je l. 1888. bil Schönerer zaprt ter so nabirali podpise za prošnjo, naj se ga iz ječe izpusti, prepovedal je okr. glavar celovski občinam, da te agitacije ne smejo pospeševati. Tako se je postopalo proti Schönererju takrat; sedaj je mož gotovo le še bolj srdit nasprotnik Avstrije. Kaj bode slavna oblast ukrenila sedaj, pokaže nam bližnja prihodnost.

— rn. —

(Prodaja mesa ob nedeljah.) Včeraj dopoldne so gospodinje in kuharice, ki ne morejo pred 9. uro na trg, nenadoma zvedele, da so mesarji že pobrali svoje blago in odšli. Zadruga mesarjev je namreč dobila nalog, da se v bodoče ne sme več prodajati ob nedeljah meso po deveti uri. Ta naredba policijskega oblastva je povsem hvalevredna, le to je bilo napačno, da se je občinstvo prepozno obvestilo, vsled česar so bili včeraj v marsikateri hiši brez — mesa.

(Iz Kurje Vasi.) Včeraj ob 3. uri popoldne vršil se je soc. demokratični shod, in sicer prvi v našem okraju, v gostilni Frana Čeha. Kot sklicevatelj tega shoda bil je neki »Lah«. Posrečilo se jim je, pridobiti nekatere njihovega mnenja, in sestavili so odbor, obstoječ iz predsednika, blagajnika, zapisnikarja in sedem odbornikov. Govorilo se je marsikaj, kar ni da bi razlagal boječ se, da Vam napravim dolgčas. Posebno se je neko majhno človeče odlikovalo, mislili smo, da je na zvezde učen. Želimo, da bi se ta krivica popravila s tem, da napravimo tudi mi krščanski socialisti shod, in pokažemo mokračem, da k nam ni pota zanje.

(Ustrelil se je) v soboto zvečer ob 1/2 11. v tukajšnji domobranski vojašnici vojak 15. stotnije, Franc Škof, doma iz Št. Jerneja pri Nov. Mestu. Malo poprej je došel malo vinjen v vojašnico, vsled česar mu je četovodja naložil takoj neko kazen. Po prestani prvi kazni si je nesrečnik končal življenje.

Društva.

(Vabilo na CXIV. odborovo sejo »Slovenske Matice«) v ponedeljek, dne 4. aprila t. l. ob petih popoldne v društvenih pisarniških prostorih. Vspered: 1. Naznanila predsedništva. 2. Odobrenje zapisnika o 113. odborovi seji. 3. Poročilo gospodarskega odseka. 4. Poročilo književnega odseka. 5. Poročilo knjižničnega odseka. 6. Poročilo tajnikovo. 7. Slučajnosti.

Telefonična in brzajavna poročila.

Dunaj, 28. marca. Danes je vsprejel cesar predsedstvo državne zbornice v avdijenci ter izrazil svojo zadovoljnost nad izvolitvijo. Cesar je pri tej priliki poudarjal važnost, da se pereče predloge stvarno in mirno obravnavajo v zbornici, da se omogoči njih parlamentarna rešitev. Cesar je izrazil nado, da se vstalijo zopet mirne razmere v parlamentu.

Dunaj, 28. marca. Cesar je danes vsprejel v avdijenci poslance Jaworskega, Zallingerja in Terlago.

Dunaj, 28. marca. „Fremdenblatt“ poroča, da vlada načrtov zakona za nagodbo z Ogersko državnemu zboru ne bo predložila pred Veliko nočjo.

Dunaj, 28. marca. Govori se, da sta tirolska poslanca dr. Kapferer in Schöpfer izstopila iz kat. ljudske stranke. Vest do sedaj še ni potrjena.

Dunaj, 28. marca. Danes se je vršil osnovni shod odbora, ki ima delati priprave za osnovo etnografskega gradiva pri avstrijskem oddelku na pariški svetovni razstavi. Načelnikom odbora je izvoljen grof Harrach, v odbor pa mej drugimi dr. Murko.

Heb, 28. marca. Schönererjanski pobalini so pred stanovanjem drž. pravdnika in poslanca dr. Schückerja razgrajali. Pravijo, da jih je Schönerer nahujskal.

Budimpešta, 28. marca. V poslanski zbornici se je pritoževal poslanec Košut, da javno mnenje vse preveč spi in se nihče ne briga za kvotno vprašanje, vključ temu, da pomeni vsak odstotek poldrugi milijon.

Belgrad, 28. marca. Včeraj se je objavil poseben ukaz, s katerim se razpušča srbska skupščina.

Atene, 28. marca. Napadovalec Kardici je izjavil pred sodiščem, da je bila namenjena bomba, ki se je našla pri njem, Delyannisu. Ako bi se bil posrečil napad na kralja, tedaj bi se napadalcu podali k Delyannisu ter vrgli bombo v njegovo palačo.

Madrid, 28. marca. V ljudskih krogih prevladuje mnenje, da je vojska mej Španijo in Ameriko neizogibna.

Madrid, 28. marca. Ministerski predsednik Sagasta in minister vnanjih stvari sta se danes dolgo posvetovala s poslanikom ameriškim ter mu zagotovila, da je Španija pripravljena izročiti preporno zadevo glede ponesrečene ladije „Maine“ mejnarodnemu sodišču v razsodbo; izjavila sta pa, da bo Španija zabranila ameriškim ladijam dovažanje živil vstašem na Kubi če ne drugače tudi s silo. Španija si prepoveduje vsako umešavanje tujih držav v notranje španske razmere.

Madrid, 28. marca. Ameriški poslanik ne mara dati zasebnikom in časnikarjem nikakega pojasnila o sedanjih razpravah mej vladama in pravi le, da Mac Kinley želi miru in se neumorno trudi, da se doseže.

London, 28. marca. Pri dopolnilni volitvi za spodnjo zbornico je bil v okraju

Maidstone izvoljen konservativec Cornwallis z 2214 glasovi, liberalni kandidat Barker je dobil 2036 glasov.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah v mm.
26	9 zvečer	722 8	3 8	sr. jzah.	del. oblac.	
27	7 zjutraj 2. popol.	723 1 722 6	2 2 9 2	sr. vzjva. sr. jzah.	običajno del. oblac.	6.4
27	9 zvečer	723 7	5 2	sr. szah.	dež	
28	7 zjutraj 2. popol.	724 8 726 0	3 8 7 3	sr. svzh. sr. sever	oblačno nevihta	4.4

Srednja temperatura sobote 5.8°, za 0.2° nad normalom.
Srednja temperatura nedelje 5.5°, za 0.3° pod normalom.

Zahvala.

233 1-1

Za mnogobrojne izraze sočutja in sožalja, kateri so se nam bili izkazali povodom bolezni in smrti našega nepozabnega, iskrenoljubljenega očeta, ozir. tasta in starega očeta, gospoda

Dominika Gaspari-ja

posestnika v Postojini

in vsem, ki so s svojo udeležbo pri pogrebu počastili spomin predrazega nam rajucega, izrekam, ker mi ni možno posamezno, tem potom v imenu žalujočih ostalih najprisrčnejšo zahvalo.

Ferdinand Gaspari,

c. kr. okrajni živinozdravnik.

Postojina, dne 24. marca 1898.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporočila
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Prostovoljna javna dražba

bo v Kranji v ponedeljek, dne 4. aprila t. l. dopoldne ob 11. uri pri c. kr. okrajnem sodišču

„Fidrove“ hiše,

v katerej je že mnogo let dobro obiskovana gostilna, in vsega zraven spadajočega posestva.

229 3-2

1898

Mauthner's Samen.

Aussaatzeit: Ende Februar und März.
Sestweite: 2,5-3,0 cm. Abstand der Reihen, 10 cm. in der Reihe.
Bodenbeschaffenheit: Tüpflocker, recht nahrhaft und nicht frisch gedüngt.

Mauthner-jevih

slovitih

zeliščnih in cvetličnih semen

v zaprtih, oblastveno zavarovanih zavojih

s sodnijsko vpisano

varstveno znamko „medved“

se nahajajo

komisijska skladišča

pri največ

veletrgovinah z mešanim blagom v Avstriji.

V vsakem kraju je poverjena komisijska prodaja 80 najbolj zahtevanih vrst zeliščnih in cvetličnih semen le jedni tvrdki, toraj nastavljena le jedna omara. Kjer ni skladišča teh semen, se je obrniti naravnost do tvrdke.

Kot sveža in pristna semena, tvrdke Edmund Mauthner (Budimpešta, Andrassystrasse 23.) veljajo le ona, ki so zaprta v izvirne zavitke z letnico 1898 in na katerih se nahaja, kakor kaže poleg stoječa podoba, slika medveda in ime Mauthner.

Pred ponarejanji se svari.

Čas setve: Koncem februarja in marca.

Prostor za posejatev: 25-30 cm oddaljenost vrst 10 cm v vrsti.

Kakovost zemlje: Globoko zrahljana, redilna in ne na novo pognojena.

Dunajska borza.

Dne 28. marca.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 95 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 75 "
Avstrijska zlata renta 4%	122 " 30 "
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	102 " — "
Ogerska zlata renta 4%	121 " 30 "
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	99 " 20 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	919 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	361 " 25 "
London vista	120 " 50 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 75 "
20 mark	11 " 75 "
20 frankov (napoleonador)	9 " 53 " 1/2 "
Italijanski bankovci	44 " 90 "
C. kr. cekini	5 " 69 "

Dne 26. marca.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	163 gld. 25 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 " 25 "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194 " 50 "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 70 "
Tisne srečke 4%, 100 gld.	141 " 50 "
Duravske vravnave srečke 5%	130 " 50 "
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 " — "
Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "
4% kranjsko deželno posojilo	99 " — "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 " 10 "
Prijoritne obveznice državne železnice	223 " 50 "
južne železnice 3%	185 " — "
južne železnice 5%	126 " 60 "
dolenjskih železnic 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	204 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	168 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 " 25 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	28 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	83 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	79 " 75 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	59 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	159 " 25 "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3450 " — "
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	424 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	77 " 50 "
Splošna avstrijska stavbinska družba	114 " 40 "
Montanska družba avstr. plan.	151 " 85 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	182 " — "
Papirnih rubljev 100	127 " 12 "

S 1. aprilom se prične novo letoletno naročevanje!

Avtentično oznanilo žrebanja fu in inozemskih loterijskih srečk, izkaz vseh izžrebanih državnih in zasebnih obligacij.

Naročnina od 1. aprila do konca dec. t. l. je za Avstro-Ogersko glđ. 2.—.

„MERCUR“

XXXVI. leto.

S 1. aprilom na novo vstopivši naročniki dobijo, dokler je še kaj zaloge, kot brezplačni privrček „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega zaznamek vseh izžrebanih srečk. — Naročuje se s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštinih uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I. Wollzelle 10.